

EURÓPAI TERÜLETI EGYÜTTMŰKÖDÉS

Az európai területi együttműködés olyan kohéziós politikai eszköz, amelynek célja határokon átnyúló problémák megoldása és a különböző területekben rejlő lehetőségek együttes kiaknázása. Az együttműködési fellépéseket az Európai Regionális Fejlesztési Alap három fő összetevő – a határokon átnyúló együttműködés, a transznacionális együttműködés és a régiók közötti együttműködés – révén támogatja.

JOGALAP

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 178. cikke és a 2013. december 17-i 1299/2013/EU rendelet.

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

Az európai területi együttműködés 1990 óta a kohéziós politika része. A 2014–2020 közötti programozási időszakban az európai kohéziós politika történetében először külön rendelet született, amely az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) által támogatott európai területi együttműködési fellépéseket szabályozza. Az európai területi együttműködés olyan kohéziós politikai eszköz, amely nemzeti határokon átnyúló és közös megoldást igénylő problémákat hivatott megoldani, a különböző területekben rejlő lehetőségek együttes kiaknázása mellett.

A 2014–2020 közötti költségvetési időszakra az európai területi együttműködésre előirányzott összeg 9,3 milliárd euró. Ezek a források az alábbiak szerint oszlanak meg:

1. 74,05% a határokon átnyúló együttműködés számára. E programok célja a közös (szárazföldi vagy tengeri) határral rendelkező régiók, illetve helyi hatóságok összefogása a határ menti területek fejlesztése, kihasználatlan növekedési lehetőségeik kiaknázása és az együttesen meghatározott közös kihívások kezelése érdekében. E közös kihívások közé tartoznak többek között: az információs és kommunikációs technológiák (ikt) nem megfelelő hozzáférhetősége; a rossz közlekedési infrastruktúra; a hanyatló helyi iparágak; a nem megfelelő üzleti környezet; a helyi és regionális közigazgatások közötti hálózatok hiánya; a kutatás és az innováció, valamint az ikt-alkalmazás alacsony szintje; a környezetszennyezés; a kockázatmegelőzés; valamint a szomszédos országok polgárait érintő negatív attitűdök, stb.;
2. 20,36% a transznacionális együttműködés számára. Ezek a programok nagyobb, országhatárokon átnyúló területekre terjednek ki, céljuk pedig az együttműködés

megerősítése a nemzeti, regionális és helyi szervek közötti, nagyobb európai földrajzi területeket átfogó integrált területfejlesztés előmozdítására irányuló fellépések révén. A programok a tengeri határokon átnyúló együttműködésre is kiterjednek, amennyiben azokra a határokon átnyúló együttműködési programok nem vonatkoznak;

3. 5,59% a régióközi együttműködés számára. E programok célja a kohéziós politika hatékonyságának megerősítése a régiók közötti tapasztalatcserét előmozdító fellépések révén olyan kérdésköröket érintően, mint a programok kialakítása és végrehajtása, a fenntartható városfejlesztés, valamint az Unió területén belüli fejlődési tendenciák elemzése. A tapasztalatcsere magában foglalhatja az innovatív kutatásintenzív klaszterek közötti kölcsönösen előnyös együttműködés, valamint a kutatók és kutatóintézetek közötti cserék előmozdítását.

FÖLDRAJZI LEFEDETTSÉG

Alapvetően az EU összes belső és külső szárazföldi határa, illetve tengeri határa (az egymástól legfeljebb 150 km-re, illetve a legkülső régiók esetében a több mint 150 km-re fekvő régiók is) részesülhet támogatásban a határokon átnyúló együttműködésre vonatkozó összetevő révén. A transznacionális együttműködés által érintett területeket a Bizottság határozza meg, figyelembe véve a makroregionális és a tengeri medencékre vonatkozó stratégiákat, a tagállamoknak pedig lehetőségük van a szomszédos területek ezekbe való bevonására. A régiók közötti együttműködés az Európai Unió egész területére kiterjed. A legkülső régiók a határokon átnyúló és a transznacionális együttműködési fellépéseket egyetlen együttműködési programban is ötvözhetik.

Harmadik országok szintén részt vehetnek együttműködési programokban. Ilyen esetekben az Európai Szomszédosági Támogatási Eszköz (ENI) és az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA II) is felhasználható együttműködési tevékenységek finanszírozására.

TEMATIKUS KONCENTRÁCIÓ

A kohéziós politika hatásának maximalizálása és az Európa 2020 stratégia megvalósulásához való hozzájárulás érdekében az európai területi együttműködés programjaihoz nyújtott ERFA-támogatást korlátozott számú tematikus célkitűzésre kell összpontosítani^[1], amelyek közvetlenül kapcsolódnak a stratégia prioritásaihoz. Az egyes tematikus célkitűzések vonatkozásában az ERFA-ról szóló rendelet beruházási prioritásokat határoz meg^[2]. Ezeket az európai területi együttműködés fellépéseinek egyedi igényeihez igazodva további prioritások egészítik ki.

A határokon átnyúló és a transznacionális programokat legfeljebb négy tematikus célkitűzésre kell összpontosítani, míg a régiók közötti együttműködés esetében ilyen megkötés nincs. A kifejezetten az európai területi együttműködés programjai számára biztosított támogatás prioritási területeire példák az alábbiak:

[1]A tematikus célkitűzések listáját a 2013. december 17-i 1303/2013/EU rendelet 9. cikke tartalmazza.

[2]A 2013. december 17-i 1301/2013/EU rendelet 5. cikke.

1. Határokon átnyúló együttműködés: a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás ösztönzése a határokon átnyúló munkaerőpiacok integrálása révén, a társadalmi befogadás és a közösségek integrációjának határokon átnyúló előmozdítása, közös oktatási, képzési és szakképzési rendszerek kidolgozása és bevezetése stb.
2. Transznacionális együttműködés: a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának és a közigazgatás hatékonyságának javítása makroregionális és tengeri medencéket érintő stratégiák kidolgozása és koordinálása révén.
3. Régiók közötti együttműködés: a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának és a közigazgatás hatékonyságának javítása a bevált gyakorlatok és a szakértelem terjesztése révén, a tapasztalatcsere előmozdítása stb.

AZ EGYÜTTMŰKÖDÉSI PROGRAMOKRA VONATKOZÓ EGYEDI RENDELKEZÉSEK

Tekintettel arra, hogy az együttműködési programok kialakításában és végrehajtásában egynél több tagállam vesz részt, több egyedi kérdést – például a felelőségek pénzügyi korrekciók esetén történő megosztását, a közös titkárság adott irányító hatóság általi felállításának eljárásait, a harmadik országok vagy területek bevonásakor alkalmazandó egyedi eljárásokat, illetve a végrehajtási jelentésekre vonatkozó követelményeket illetően – az európai területi együttműködésre vonatkozó szabályozási rendelkezések tárgyalnak.

Az adott együttműködési programban részt vevő tagállamoknak egyetlen irányító hatóságot, egyetlen igazoló hatóságot és egyetlen ellenőrző hatóságot kell kijelölniük. Emellett az irányító hatóságnak és az ellenőrző hatóságnak ugyanabban a tagállamban kell működnie.

Az a szabály (amely az ERFA alá tartozó egyéb programokra is alkalmazandó), hogy minden tagállamnak nemzeti szabályokat kell elfogadnia a kiadások támogathatóságára vonatkozóan, az európai területi együttműködés esetében nem megfelelő. Következésképpen európai szinten kell egyértelmű hierarchiát felállítani a kiadások támogathatóságára vonatkozó szabályok között.

Ezenkívül több ország részvétele magasabb adminisztratív költségekhez vezet. Ezért a technikai segítségnyújtással kapcsolatos kiadások esetében alkalmazott határérték magasabb összegben került meghatározásra, mint más programtípusok esetében.

JAVASLAT A 2020 UTÁNI UNIÓS KOHÉZIÓS POLITIKÁRA

A Bizottság 2018 májusában új rendeletekre irányuló javaslatot terjesztett elő az EU 2020 után folytatandó kohéziós politikájáról. E javaslatok között szerepel az európai területi együttműködési célkitűzésre (Interreg) vonatkozó egyedi rendelkezésekről szóló rendelet. A jövőben az európai területi együttműködés valószínűleg öt elemből áll majd:

- határokon átnyúló együttműködés;
- transznacionális és tengeri együttműködés;

- legkülső régiók együttműködése;
- régiók közötti együttműködés;
- interregionális innovációs beruházások.

A javasolt rendelet két Interreg-specifikus célkitűzést is meghatároz:

- jobb Interreg kormányzás;
- biztonságosabb és veszélytelenebb Európa.

Az Európai Tanács 2020 júliusában megállapodásra jutott a 2021–2027-es időszakra vonatkozó hosszú távú uniós költségvetésről. Az Európai tanács következtetéseiben 7,93 milliárd eurót javasolt elkülöníteni az európai területi együttműködés számára.

E rendelet a rendes jogalkotási eljárás alá tartozik, amelyben a Parlament egyenrangú a Tanáccsal. Ez azt jelenti, hogy a két intézménynek 2020 vége előtt konszenzusra kell jutnia az európai területi együttműködésre vonatkozó jövőbeli szabályokról. A Parlament 2019 márciusában lezárta az első olvasatot.

AZ EURÓPAI PARLAMENT SZEREPE

Mivel az európai területi együttműködésről szóló rendelet a rendes jogalkotási eljárás alá tartozik, az Európai Parlament a Tanáccsal egyenrangú félként tudott dönteni annak tartalmáról. A Parlament síkra szállt az európai területi együttműködés meglévő – három különböző programtípusra oszló – struktúrájának fenntartása mellett.

A Parlament szem előtt tartotta a legkülső régiók esetében jelentkező sajátos kihívásokat, és az e régiók tengeri határain folytatott, határokon átnyúló együttműködés megkönnyítése érdekében nagyobb rugalmasságot vezetett be a 150 km-es korlátozás tekintetében. Ezenkívül a Parlament egyik kezdeményezésének köszönhetően a legkülső régiók egyetlen területi együttműködési programban ötvözhetik a határokon átnyúló és a transznacionális együttműködéshez nyújtott ERFA-forrásokat. Végezetül egyedi szabályok kerültek bevezetésre a harmadik országokkal együttműködő legkülső régiók igényeinek kielégítése érdekében.

A transznacionális együttműködés esetében a Parlament sikeresen védte meg azt a nézetét, amely szerint a Bizottságnak a támogatásra jogosult területek listájáról szóló döntés meghozatalakor figyelembe kell vennie a makroregionális és a tengeri medencékre vonatkozó meglévő és jövőbeni stratégiákat.

A Parlament a szabályok rugalmasságát kétféleképpen kívánta biztosítani: egyrészt a források 80%-át négy tematikus célkitűzésre összpontosította, a fennmaradó 20%-ot pedig nyitva hagyta; másrészt 15%-os mozgásteret vezetett be a határokon átnyúló együttműködés és a transznacionális együttműködés ága közötti forrásátcsoportosításokhoz.

A Parlament véleménye szerint a különböző beruházási prioritások listája immár igazodik az európai területi együttműködés sajátos igényeihez. A végrehajtási szabályok észszerűsödtek az együttműködési programok tekintetében, ami azt jelenti, hogy csökkent a program végrehajtásában részt vevő hatóságok száma, és egyidejűleg egyértelműbbé váltak hatásköreik. A programokat felügyelő

hatóságokra nehezedő adminisztratív terhek csökkentése érdekében sor került az együttműködési programokat és a végrehajtási jelentéseket érintő tartalmi követelmények finomhangolására is.

A Parlament határozottan kiállt az európai területi együttműködés tökéletesítésének szükségessége mellett, különös tekintettel az alábbiakra:

- az európai területi együttműködés önálló uniós kohéziós politikai célként történő megerősítése, a 2014–2020 közötti időszak alatt mindvégig biztosítandó, kellő mértékű finanszírozással alátámasztva;
- a megfelelő egyensúly biztosítása a tematikus koncentráció tekintetében, hogy az kellően erőteljes legyen a 2020-as célkitűzésekkel való összhanghoz, ugyanakkor eléggé rugalmas ahhoz, hogy igazodni tudjon a határokon átnyúló és a transznacionális együttműködés eltérő szükségleteihez;
- a programok irányításának és ellenőrzésének javítása a megfelelő eredmények elérésének biztosítása érdekében.

Marek Kołodziejcki
08/2020

